

Scurtă istorie a dependenței în cinematografie

un text de Claudiu Revnic

traducere de Ioana Fotescu



sursa: Mediascop.ro

La începutul cinematografiei, [alcoolismul](#) era utilizat fie pentru a ilustra comicul de situație, așa cum făceau Laurel și Hardy sau Charlie Chaplin, fie ca factor declanșator al decăderii personajului principal. Cu timpul însă, industria cinematografică a început să prezinte o imagine mai nuanțată și onestă a fenomenului, dependențele devenind mai degrabă subiectul de bază al filmului, decât un simplu instrument al intrigii. Filmul premiat cu Oscar, *The Lost Weekend* (1945) expune viața unui scriitor alcoolic ce petrece un sfârșit de săptămână abizând de alcool, pradă frustrărilor din ce în ce mai adânci.

Days of Wine and Roses (1962) cu Jack Lemmon și Lee Remick în rolurile principale, spune povestea unui cuplu care alunecă încet în haosul alcoolismului și prezintă și o scenă din cadrul unei întâlniri a [Alcoolicilor Anonimi](#). Alcoolismul ca declanșator al crizei conjugale este explorat și de legendarii Richard Burton și Elizabeth Taylor în *Who's Afraid of Virginia Woolf* (1966), povestea unui profesor universitar care se luptă să-și potolească soția alcoolică, deziluzionată.

Filmul francezesc a arătat o adevărată sensibilitate cu privire la acest subiect, în pelicule precum *The Fire Within* (1963) a lui Louis Malle, povestea unui bărbat care recidivează imediat după externarea dintr-o [clinică de dezalcolizare](#) și este copleșit din nou de viciu și tendințe sinucigașe.

În timp ce alcoolismul tinde să fie tratat cu seriozitate în cinema și reflectă percepția generală a alcoolului ca drog acceptabil din punct de vedere social, narcoticile sunt tratate într-un mod mult

mai spectaculos. Primele producții cinematografice cu acest subiect aveau un aer de propagandă: în *Marijuana* (1935), *Cocaine Fiends* (1935) și *Reefer Madness* (1936) tineri sănătoși suferă transformări groaznice din pricina abuzului de substanțe.

Unele din primele filme despre dependențe abordau subiecte relevante din punct de vedere social, așa cum a făcut-o *Monkey on my Back* (1957), care spune povestea unui tânăr care se întoarce din Al Doilea Război Mondial cu o dependență de morfină. Filmul *The Man with the Golden Arms* (1955), avându-l în rolul principal pe Frank Sinatra, scoate la lumină tranziția de la dependență la infracțiune.

În cele mai multe din aceste filme, dependentul este un tânăr iar firul narativ are un ton moralizator și ilustrează un exemplu nedemn de urmat. Una din primele ecranizări mai realiste ale abuzului de droguri este filmul lui Shirley Clarke - *The Connection* (1961) care urmărește viața unor cântăreți jazz dependenți de heroină care caută înebuniți următoarea doză.

Tema toxicomanului în căutarea disperată a următoarei doze va apărea și în filme din anii '70 ca *Born to Win* (1971) și *Panic in Needle Park* (1971), unde protagonistul dependent de droguri caută ace de seringă în spitalele orașului și ajunge să fie implicat în traficul de droguri.

Sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90 au adus o schimbare de paradigmă, perspectiva trecând de la toxicomanul vânzător de stupefiante la persoana privilegiată, din pătura de sus a societății care cade în mrejele [dependenței de droguri](#). *Clean and Sober* (1988) spune povestea unui broker imobiliar internat într-o clinică de reabilitare, loc în care ajunsese din cauza stilului de viață "plin de succes".

Anii 1990 au ilustrat drogurile într-un mod mult mai direct și au pătruns mai adânc în mediul specific prin filme ca *Nil By Mouth* (1997), *Basketball Diaries* (1995) sau *Gridlock'd* (1997). Probabil cea mai de succes poveste despre dependența de droguri a anilor 1990 este filmul *Trainspotting* (1996), povestea unui tânăr care încearcă să scape de dependență renunțând la anturaj.

Tot anii 1990 au produs și filme ca *The Naked Lunch* (1991) de David Cronenberg și *Fear and Loathing in Las Vegas* (1998) de Terry Gilliam, care se axează mai degrabă pe spectacolul psihedelic al halucinației cauzate de consumul de droguri, mai degrabă decât pe mărturia despre adicție în sine. Noul secol a continuat stilul anilor '90 cu filmul *Half Nelson* (2005), unul din cele mai importante exemple de acest gen, povestea unui profesor de liceu care se luptă cu dependența de heroină în timp ce încearcă să-i învețe pe tineri istorie și principii morale.

Claudiu Revnic

Claudiu Revnic a studiat la Universitățile din Manchester și Edinburgh, trăiește în București și este critic și jurnalist. Îi puteți vizita blogul la seeponder.blogspot.ro.

[Link către articolul original publicat pe mediascop.ro \(1 Octombrie 2013\)](#)